
Op zoek naar de Vijand van de Mens

Originele Engelse versie:

[In Search of the Enemy of Man | Plum Village](#)

Een brief van Thich Nhat Hanh aan dominee Martin Luther King, verstuurd op 1 juni 1965. Het was hun eerste contact. Een jaar later ontmoetten ze elkaar voor het eerst in Chicago op 31 mei 1966.

Deze brief werd gepubliceerd in 'Dialogo' (La Boi Press, Vietnam) in 1965.

De zelfverbranding van Vietnamese boeddhistische monniken in 1963 is op de een of andere manier moeilijk te begrijpen voor het westers christelijk bewustzijn. De pers sprak over zelfmoord, maar in wezen is het dat niet. Het is zelfs geen protest.

Wat de monniken schreven in de brieven die ze achterlieten voordat ze zichzelf in brand staken, was alleen bedoeld om te alarmeren, om de harten van de onderdrukkers te beroeren en om de aandacht van de wereld te vestigen op het leed dat de Vietnamezen toen moesten doorstaan. Zichzelf verbranden is een manier om te benadrukken dat wat iemand zegt van het allergrootste belang is. Er is niets pijnlijker dan verbranden. Iets zeggen terwijl je dit soort pijn ervaart, is iets zeggen met de grootst mogelijke moed. Open, vastberaden en oprecht.

Tijdens ordinatieceremonies zoals die in de Mahayana-traditie plaats vinden, moet de kandidaat-monnik één of meer kleine plekjes op zijn lichaam branden bij het afleggen van de gelofte om de 250 regels van een bhikshu na te zullen leven, het leven van een monnik te gaan leiden, verlichting te bereiken en zijn leven te wijden aan het redden van alle wezens. Natuurlijk kun je deze dingen ook beloven terwijl je in een gemakkelijke stoel zit; maar wanneer de woorden worden uitgesproken terwijl je voor de gemeenschap knielt en dit soort pijn ervaart, brengen ze de volledige ernst van hart en geest tot uitdrukking en leggen ze veel meer gewicht in de schaal.

Door zichzelf te verbranden zegt de Vietnamese monnik met al zijn kracht en vastberadenheid dat hij het grootste leed kan verdragen ter wille van de mensen. Maar waarom moet hij verbranden tot hij sterft? Het verschil tussen zichzelf branden en verbranden tot de dood erop volgt is slechts een graadueel verschil, geen wezenlijk verschil. Een mens die zichzelf te ernstig verbrandt, gaat dood. Het doel is niet om een eind aan het leven te maken, het gaat om het branden zelf. De monnik wil zijn wil en vastberadenheid uitdrukken, het is niet zijn streven om te sterven.

In de boeddhistische optiek is het leven niet beperkt tot een periode van 60 of 80 of 100 jaar: het leven is eeuwig. Het leven is niet beperkt tot dit lichaam: het leven is universeel. Het uitdrukken van zijn wil door zelfverbranding is dus geen daad van vernietiging, maar

een constructieve daad, dat wil zeggen, lijden en sterven voor het welzijn van het eigen volk. Dit is geen zelfmoord. Zelfmoord is een daad van zelfvernietiging met als oorzaken:

- gebrek aan moed om te leven en met moeilijkheden om te gaan ...
- verslagen zijn door het leven en verlies van alle hoop
- een verlangen om niet meer te bestaan (abhava)

Deze vorm van zelfvernietiging wordt in het boeddhisme beschouwd als een van de ernstigste misdaden. De monnik die zichzelf verbrandt heeft noch de moed noch de hoop verloren, noch verlangt hij naar niet-bestaan. Integendeel, hij is zeer moedig en hoopvol en streeft naar iets goeds in de toekomst. Hij denkt niet dat hij zichzelf vernietigt; hij gelooft in de goede gevolgen van zijn daad van zelfopoffering ter wille van anderen. Zoals de Boeddha in een van zijn vorige levens - zoals verteld in een Jataka verhaal - zichzelf aan een hongerige leeuw gaf, die op het punt stond haar eigen welpen te verslinden, gelooft de monnik dat hij het hoogste mededogen beoefent door zichzelf op te offeren om aandacht en hulp te krijgen van de mensen in de wereld.

“Ik ben er zeker van dat u, aangezien u betrokken bent geweest bij een van de zwaarste gevechten voor gelijkheid en mensenrechten, behoort tot degenen die het onbeschrijflijke lijden van het Vietnamese volk ten volle begrijpen en met heel hun hart delen. De grootste humanisten ter wereld zouden niet zwijgen. U kunt zelf niet zwijgen.”

Ik geloof met heel mijn hart dat de monniken die zich verbrandden niet de dood van de onderdrukkers als doel hadden, maar alleen een verandering in hun beleid. De mens is niet hun vijand. Hun vijanden zijn onverdraagzaamheid, fanatisme, dictatuur, hebzucht, haat en discriminatie die in het hart van de mens wonen. Ik geloof ook met heel mijn wezen dat de strijd voor gelijkheid en vrijheid die u leidt in Birmingham, Alabama, niet gericht is tegen blanken, maar alleen tegen intolerantie, haat en discriminatie. Dat zijn de echte vijanden van de mens, niet de mens zelf. In ons onfortuinlijke vaderland roepen we wanhopig: ‘Doodt de mens niet, zelfs niet in de naam van de mens! Doodt u alstublieft de echte vijanden van de mens die overal aanwezig zijn, in onze harten en onze geest’.

In de confrontatie tussen de grote mogendheden die in ons land plaats vindt, verliezen elke dag honderden, misschien wel duizenden Vietnamese boeren en kinderen het leven. Een oorlog die al twintig jaar oud is verscheurt ons land op onbarmhartige en tragische wijze. Ik ben er zeker van dat omdat u bezig bent met een van de moeilijkste gevechten voor gelijkheid en mensenrechten, u behoort tot degenen die het onbeschrijflijke lijden van het Vietnamese volk ten volle begrijpen en met heel hun hart delen. De grootste humanisten in de wereld zouden niet blijven zwijgen. Uzelf kunt niet blijven zwijgen.

Er wordt gezegd dat Amerika een sterke religieuze basis heeft en dat geestelijke leiders niet zouden niet toestaan dat de Amerikaanse politieke en economische doctrines van het spirituele element werden beroofd. U kunt niet zwijgen, omdat u al in actie bent gekomen en u bent in actie omdat in u God ook in actie is, om Karl Barth's uitdrukking te gebruiken. En Albert Schweitzer, met zijn nadruk op de eerbied voor het leven en Paul Tillich met zijn

moed om te zijn en dus om lief te hebben. En Niebuhr. En Mackay. En Fletcher. En Donald Harrington.

Al deze religieuze humanisten en velen met hen zullen de schande zoals onze mensheid in Vietnam te verduren heeft, afwijzen. Onlangs heeft een jonge boeddhistische monnik genaamd Thich Giac Thanh zich verbrand om de aandacht van de wereld te vestigen op het lijden dat de Vietnamezen moeten doorstaan. Een lijden dat door deze nutteloze oorlog wordt veroorzaakt - en u weet dat oorlog nooit ergens toe dient. Een andere jonge boeddhist, een non genaamd Hue Thien stond op het punt zich op dezelfde manier en met dezelfde intentie op te offeren, maar ze kon haar wil niet uitvoeren, omdat ze niet de tijd had een lucifer af te strijken voordat mensen het zagen en tussen beide kwamen. Niemand hier wil de oorlog. Waar dient de oorlog dan toe? En wiens oorlog is het?

Gisteren in een les bad een student van mij: "Heer Boeddha, help ons ervan bewust te blijven dat wij geen slachtoffers van elkaar zijn. We zijn het slachtoffer van onze eigen onwetendheid en die van anderen. Help ons te voorkomen dat we betrokken raken in wederzijdse slachtingen vanwege de wil van anderen om de macht te grijpen en te overheersen". Door als boeddhist aan u te schrijven belijd ik mijn geloof in de Liefde, in de Gemeenschap en in de Humanisten van de Wereld, wier gedachten en houding de leidraad zou moeten zijn voor alle mensen om de echte vijand van de Mens te vinden.

1 juni 1965
NHAT HANH